

A TÁRSASÁG MUNKÁJÁBÓL

BESZÁMOLÓ A MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI TÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az elmúlt négy év folyamán a Társaság tovább folytatta munkáját ama keretek között, amelyeket az előző közgyűléseken többször részletesebben jellemeztünk.

A leglátogatottabb rendezvénynek az elmúlt időszakban is a vándorgyűlés bizonyult. Ez a dolog természetéből adódik. Folytattuk azt a gyakorlatot, hogy kisebb, kevesebb embert megmozgató emléküléseket szerveztünk, s már most meg kell mondanunk: előrelépés leginkább ezen a téren történt. Az addig különböző alkalmakhoz kapcsolódó vitauléseket sikerült rendszeressé tenni, s a tanév tartama alatt lényegében havonta megszervezni. A témák felsorolásából kiviláglik majd, hogy nemcsak számszerűleg, hanem tematikai változatosságban is szembeötlő az a tevékenység, amelyet a Társaság ebben a vonatkozásban, lehetőségeihez képest, kifejtett.

Tudjuk természetesen, hogy az említett információs és vitaforum előnyeiben elsősorban budapesti tagjaink részesülhettek. Ez munkánk egyik nehezen leküzdhető korlátozottsága: a vándorgyűlés műfaja csak részben pótolja fogyatékosságunkat. Ezt tudva kíséreltük meg az ország különböző pontjain alkalmanként olyan előadásokat szervezni, amelyek, a vándorgyűléseken túl, szakmai eszmecsereére lehetőséget nyújtottak.

Régóta szerettük volna, hogy a nagyobb vidéki kultúrcentrumokban létrejöjjenek a Társaság helyi szervezetei. A nagyobb kihagyásokkal működő eddigiek mellett (Szeged, Eger) létrejött a miskolci, amely az elmúlt esztendőben aktívan tevékenykedett, s reméljük, így lesz a jövőben is.

A különböző típusú rendezvényeink felsorolásakor esetleg feltűnhet, hogy milyen sokat emlegetjük azokat a szervezeteket és intézményeket, amelyekkel együttműködtünk. Megemlítésükkor korántsem protokolláris hajlamok vezérelnek bennünket, hanem az a körülmény, hogy az együttműködés híján, anyagi és szervezeti lehetőségek híján, számos ülésünket nem tudtuk volna megrendezni. Ezért köszönetünk korántsem formális, hanem mondhatnók: őszinte és érdemi.

A Társaság munkájához nagy segítséget nyújt folyóirata, az Irodalomtörténet. Az utóbbi években szerzőgárdája nagy mértékben kibővült, s a publikált írások meggyőződésünk szerint érdeklődésre tarthatnak számont, s egyként segítik a szakmai tájékozódást és elmélyülést. Egyes vitatülések anyagának közlésével a folyóirat közvetlenül is segíti a Társaság munkáját.

A következőkben tömören felsoroljuk a Társaság elmúlt időszakbeli tevékenységének főbb állomásait. Bizonyos szerkezeti elvet szemelőtt tartva, először az *emlékülésekről* szólnunk:

1978. február 15-én Waldapfel Józsefről emlékeztünk meg, halálának 10. évfordulója alkalmából. Az emlékülés anyaga megjelent az It. 1978/4. számában.

Ugyanez év május 29-én az Akadémia, az Eötvös Kollégium és a Társaság rendezésében Horváth Jánosra emlékeztünk, születésének századik évfordulója alkalmából. Horváth János munkásságát Sötér István, Keresztury Dezső, Bán Imre, Németh G. Béla, Benkő Loránd méltatta. Emléktáblájánál Barta János szólt.

Vándorgyűlések. 1977 júniusában Szombathelyen tartottunk vándorgyűlést. Témája: Berzsenyi költészete. Az előadásokat Bíró Ferenc, Mezei Márta, Csetri Lajos, Szegedy-Maszák Mihály tartotta. A már tradicionálissá vált modern irodalmi zárótema előadója Bodnár György volt. A vándorgyűlés rendezésében közreműködött az Akadémia, a TIT országos és Vas megyei szervezete, valamint a Vas Megyei Tanács.

1977 során két vándorgyűlést tartottunk. Áprilisban Tatabányán. A TIT szervezetei mellett a tatabányai Városi Tanács, az MSZMP városi bizottsága, a Tatabányai Szénbányák s a Népfrent városi bizottsága voltak segítségünkre. Ami a programot illeti: Barta János Vajda Jánosról tartott előadást, Tolnai Gábor Balassi világirodalmi jelentőségéről, Agárdi Péter pedig az *Irodalom és közművelődés* c. ankét bevezető előadását tartotta. Bata Imre és Bodnár György Galgóczi Erzsébettel és Juhász Ferencsel ismertette meg a közönséget, találkozó keretében.

Az ez évi novemberi debreceni vándorgyűlés Ady emlékének szólt. A TIT mellett, amelynek országos és helyi szervezeteivel együttműködésünk állandó volt, az Írószövetség, a debreceni városi tanács, az Alföld szerkesztősége és a helyi Művelődési Központ is bekapcsolódott vándorgyűlésünk megrendezésébe. A számos előadás, mivel mindegyiknek a témája Ady volt, címét mellőzve hadd emlékeztessünk a népes előadógárdára: Keresztury Dezső, Simon Zoltán, Czine Mihály, Koczkás Sándor, Somlyó György, Kovács Kálmán, Lackó Miklós, Tamás Attila, Kardos László, Kiss Tamás, Dobossy László, Erdélyi Ildikó, Nagy János, Kulin Ferenc, Rózsa Endre.

1978 májusában Sopronban tartottunk vándorgyűlést, a TIT-tel karöltve. Az ülésszak első napján a 70 éve induló Nyugatról Tolnai Gábor, Bata Imre, Móricz Virág és Erki Edit szólt. A Tolsztoj évforduló alkalmából Török Endre tartott előadást.

Őszi nyíregyházi vándorgyűlésünkön Krúdy Gyulára emlékeztünk. A TIT mellett a Szabolcs-Szatmár megyei Krúdy emlékbizottság volt segítségünkre. Az ülésszakon Sötér István, Bori Imre, Kemény Gábor, Nemes István, Barta András, Katona Béla, Lőrinczy Huba, Halász László szólt Krúdyról. A harmadik napon Bécsy Tamás beszélt a mai magyar drámáról.

A rendszeresen tartott *felolvasóülések* témáit az alábbiakban sorolom fel:

Az új sorozatot Bóta László *Népballadánk és a magyar reneszánsz epika* című előadásával nyitottuk meg. Ugyanez év (1976) novemberében Sallay Géza tartott előadást *Neorealizmus mai szemmel* címen. 1977 januárjában Tóth Dezső és Béládi Miklós beszélt a készülő modern magyar irodalmi összefoglalás korántsem egyszerű problémáiról. Februárban (a Nyelvtudományi Társasággal közösen) Tompa József *A mai esszé és széppróza* egy divatos eszközéről beszélt, e tárgyban hozzászólt Kolozsvári Grandpierre Emil. Márciusban Vajda András *Szemponatok a modern francia próza elemzéséhez*, májusban „*Új. mód-szerek*” az *irodalomtudományban* címen Szabolcsi Miklós tartott előadást. Szeptemberben Wéber Antal *Az irodalomszociológia – történelmi szempontból* tartott előadást. Októberben amerikanisztikai tárgyú témákról beszéltek Kretzoi Miklósné és Kodolányi Gyula.

1978-ban a következő felolvasó-üléseket szerveztük meg:

Januárban Benyhe János tartott előadást. *A latin-amerikai „boom” és előzményei* címen. Februárban Németh Lajos *A századforduló művészetéről* beszélt. Márciusban Nagy Miklós előadása hangzott el *A magyar regény a századfordulón*, címen. Novemberben a készülő új magyar világirodalomtörténetről Köpeczi Béla és Vajda György Mihály adott tájékoztatást. Decemberben Boldizsár Iván beszélt *Publicisztika és irodalom* címmel.

Az idő kímélése céljából nem említem a korreferensek hosszú sorát, pedig nem kisebb személyiségek akadtak közöttük, mint Ortutay Gyula vagy Nemes Nagy Ágnes. A rendezvényeinkről szóló híradások egyébként rendszeresen megjelentek az Irodalomtörténetben.

Tevékenységünk felsorolása még nem ért véget. 1978 őszétől külföldön tartózkodtam, megbízatásomat visszatértemig Pálmai Kálmán látta el. Az ő tájékoztatása alapján folytatom beszámolómat:

1979 január havától Társaságunk folyamatosan végezte munkáját. **Az alábbiakban tematikai csoportosítás szerint számolunk be.**

Emléklések: Nagy László és Kormos István halálának egy éves évfordulójáról Koczkás Sándor és Tarján Tamás, illetve Lator László és Fodor András elemző előadásaival emlékeztünk meg.

100 éves születése alkalmából Nagy Péter, Király István és Béládi Miklós előadásával s az azokat követő vitával Szabó Dezsőre emlékeztünk. Rendezvényünket az MTA Irodalomtudományi Intézetével és az ELTE Bölcsészettudományi Karával közösen tartottuk meg. Az ülés teljes anyagát az Irodalomtörténet 1979. évi. 4. számában tettük közzé.

Móricz Zsigmond születésének 100. évfordulója alkalmából 1979. októberében Debrecenben, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályával, a Magyar Írók Szövetségével és Debrecen megyei város Tanácsával közösen rendeztünk emlékülést. Sőtér István elnöki megnyitóját követően Nagy Péter, Bori Imre, Fekete Gyula, Béládi Miklós, Jócsik Lajos, Czine Mihály, Barta János, Szabó Magda, Ördögh Szilveszter, Bodnár György, Herceg Gyula, Katona Imre és Márkus Béla tartottak előadást. A felsoroltakon kívül számos külföldi irodalomtörténész is felszólalt.

Havonta sorra kerülő felolvasó és vitaüléseinkről vándorgyűléseinkről rendszeres hiradás jelent meg a napilapokban és az Élet és Irodalomban.

Felolvasó ülések. Ezek közül kiemelkedett Kosáry Domokos előadása *Széchenyi a naplóíró és történeti személyiség* címen. A TIT Budapesti Irodalmi választmányával közösen a Kossuth Klubban tartottuk meg.

Ezek közül kiemelkedett Kosáry Domokos előadása *Széchenyi a naplóíró és történeti személyiség* címen. A TIT Budapesti Irodalmi választmányával közösen a Kossuth Klubban tartottuk meg.

Vitaülésen foglalkoztunk Bíró Ferenc előadása nyomán *A magyar felvilágosodás irodalmának periodizációjával*. Nagyszámú érdeklődőt vonzott s vitát váltott ki Bóta László *A lednyrablás mondája a hősenektől a népballadáig* című előadása.

Műhelymunkánkban azon igyekeztünk, hogy a frissen megjelent fontos kiadványokról aránylag gyorsan nyilatkozzunk. 1980 folyamán nagy érdeklődést keltő vitaüléseket tartottunk. Sőtér István a Kenyeres Zoltántól válogatott *Esszépanoráma* c. kiadványra támaszkodva a magyar esszéről, Szabolcsi Miklós a Tarnóc Márton által szerkesztett XVII. századi magyar gondolkodók c. kötetéről, Nagy Miklós a Magyarország története sorozat VI. kötetéről beszélt, Mindhárom előadást élénk vita követte.

Vándorgyűlések. 1979 májusában Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tagozatunkkal közösen Miskolcon rendeztünk vándorgyűlést. Társrendezők voltak a TIT Országos Irodalmi Választmánya és megyei szervezete, a Hazafias Népfront megyei bizottsága, a Magyar Írók Szövetsége Észak-

magyarországi Csoportja, a Napjaink szerkesztősége. Alaptémánk „A két világháború közötti magyar próza” volt, Pálmai Kálmán bevezető előadásával. Az előadások teljes szövegét a Napjaink 1979. évi 7–8. száma közölte.

1980 áprilisában Kecskeméten a TIT Országos Irodalmi Választmányával és Bács-Kiskun megyei szervezetével, a Kecskeméti Katona József Társasággal és Kecskemét város Tanácsával közösen rendeztük vándorgyűlésünket. Ezen A Bánk bán utóélete címmel Orosz László tartott előadást, amelyhez Keresztúry Dezső és Pándi Pál korreferátuma csatlakozott. Utak és irányok a századelő magyar prózájában témakörben Kaffka Margitról Bodnár György, Gozdsu Elekről Csűrös Miklós, Török Gyuláról Lőrinczy Huba, Csáth Gézaról Bata Imre, A két Cholnokyról Kispéter András adott elő. Kísérletek a legújabb magyar prózában címmel a Mozgó Világot Alexa Károly, a Forrás-t Hatvani Dániel mutatta be. – A Katona József arcképek a képzőművészetben c. kiállítást Keresztúry Dezső nyitotta meg.

Részt vettünk Miskolcon a Szabó Lőrinc fénykép-kiállítás megnyitásán és az azt követő ünnepi ülésen a költő születésének 80. évfordulója alkalmából, amelyet Társaságunk Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tagozata rendezett.

A Magyar Írók Szövetségével közösen megkoszorúztuk Bajza József, Móricz Zsigmond, Kaffka Margit, Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós, József Attila, Déry Tibor sírját, emléktábláit, az utóbbiak sorában Sárközi György és Gereblyés László emléktáblájának avatásán is jelen voltunk.

Legutóbbi, 1976. évi közgyűlésünkön Társaságunk világirodalmi szakosztályának hatékonyabb működését kívánta a tagság. Örömmel jelenthetjük, hogy a szakosztály Kulin Katalin vezetésével szervezett és színvonalas munkát végzett. Így – egyebek közt – felolvasó és vitailés keretében hangzott el előadás Széll Zsuzsától *Dekompozíciós jelenségek a mai osztrák irodalomban* címmel; Takács Ferenc *Az új angol „kísérleti regény”*-ről beszélt, Kulin Katalin pedig a sajtóban is méltatott előadásában Salvador Espriu költészetéről és a katalán irodalomról szólt.

Tanári tagozatunknak nagyobb erőfeszítéseket kell tennie az érdeklődő kollégák igényeinek kielégítésében, valamint tudomány és oktatás mindig érdeklődést keltő kérdéseiben vitailésekre, felolvasásokra is szükség lenne.

Hozzá kell tenni az eddig elmondottakhoz, hogy Társaságunk összeköttetésben áll más tudományos társaságokkal, sőt egyiknek-másiknak mintegy képviselője, társ- vagy ha úgy tetszik, tagszervezete. A Társaság segít lebonyolítani a Nemzetközi Goethe Társaság hazai üléseit. Olasz Társaság is alakult. Formális kapcsolatunk van az AILC-hez. Erdemi a

kapcsolatunk a Nemzetközi Lenau Társasággal, melynek külföldi rendezvényein (lehetőség szerint népes) küldöttséggel veszünk részt, legutóbbi közgyűlését (1978-ban) pedig e társaság Keszthelyen tartotta, amelynek rendezésében a Magyar Irodalomtörténeti Társaság nem kis szerepet vállalt.

WÉBER ANTAL